

Musikoloogiaprofessor Martin Stokes (King's College, London) vaatles muusikat kui kommunikatiivset sõnumit kandvat loovusvormi ehk täpsemalt – sentimentaalsuse väljendusviise erinevate kultuuride muusikas. Sageli on konkreetsele kultuurile tüüpilise tundeväljenduse meediumiks mõni ikoonilise tähenduse omandanud pill (näiteks akordion tangomuusikas), esitusmaneer või kehakeel (näiteks Portugali *fado* puhul). Muuhulgas tõi Stokes esile ajastuomaseid muutusi sentimentaalsuse väljendamisel. Näiteks heideti 1950. aastatel lauljatele ette mikrofoni kasutamist, sest see moonutab häält ja seega ka selle vahendatud autentset tundeväljendust, seevastu tänapäeval peetakse elektroonilist moonutamist ja tehislikkust teatud popmuusika vooludele tunnuslikuks ja tehislik kõla on omakorda vahend stiilile omaste meeolude väljendamiseks.

Lisaks loengutele ja seminaridele pakkus talvekool rohkelt võimalust osalejate omavaheliseks sotsialiseerumiseks ja kontaktide loomiseks, pannes nii loodetavasti aluse nii mõnelegi tulevasele interdistsiplinaarsele koostööprojektile.

Reet Hiimäe, Kristin Kuutma

Kirjandusmuuseumi kogud on veebis senisest kättesaadavamad

Eesti paistab maailmas silma e-teenuste rohkuse, mitmekesisuse ja kasutajasõbralikkusega. Mitmesuguste teenuste toimimiseks on olulised aga andmed, mida rakenduste toimimiseks kasutatakse. Olulised märksõnad on sealjuures avatud juurdepääs, avatud riik ja avaandmed. Muude institutsioonide kõrval peaks oma andmestiku vabalt ja masinloetavas kujus kasutatavaks tegema ka mäluasutused.

Andmete vabalt kättesaadavaks tegemisega on käesoleva aasta märtsis lõppenud projekti “Eesti Kirjandusmuuseumi avaandmete kättesaadavaks tegemine” raames tegelenud ka Eesti Kirjandusmuuseum. Projekti rahastas Euroopa Regionaalarengu Fond läbi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Riigi Infosüsteemide Arenduskeskuse (RIA). Peaaegu kaks aastat kestnud projekti eesmärk oli koondada kirjandusmuuseumi teaduskollektsioonide andmestu ühtsesse arhiiviinfosüsteemi Kivike (<http://kivike.kirmus.ee>) keskkonnas ning muuta andmed, mis pole seotud kasutuspiirangutega, avalikkusele vabalt ja mugavalt kättesaadavaks. Selleks toimusid andmete lisamine Kivikesse ja arhiiviinfosüsteemi tarkvaraarendus.

2012. aastal valminud failirepositoorium Kivike koondab Eesti Kirjandusmuuseumi kogude digiteeringuid ning andmeid kogude kohta. Failirepositooriumisse on jõudnud suur osa Eesti Rahvaluule Arhiivi käsikirjade digiteeringutest: terve Jakob Hurda käsikirjakogu, Eesti Üliõpilaste Seltsi kogu, mitmeid digiteeritud köiteid ERA (Eesti Rahvaluule Arhiiv) ja RKM (Riiklik Kirjandusmuuseum) seeriatest. Samuti on Kivikeses kättesaadavad osa foto- ning helikogust. Arhiivraamatukogu on kättesaadavaks teinud trükiseid eesotsas Eesti trükise punase raamatu nimekirja kuuluvate väljaannetega.

Eesti Kultuuriloolisest Arhiivist on kättesaadavaks saanud Võnnu pastori Eduard Philipp Körberi käsikirjaline kogu 19. sajandi algusaastaist ning Ado Grenzsteini kohta saab pärida OAI-PMH ja SOAP API veebiteenuste kaudu. Veel digiteerimata materjale saab avaandmete alusel nüüdsest arhiividest tellida interneti teel: seni pidi materjali sisuliseks leidmiseks arhiivi kohale tulema.

Avaandmete-põhist infosüsteemi saab edukalt kasutada hariduslikeks eesmärkideks, näiteks on digitaalsed rahvaluulekogud olnud abiks mitmetele kooliõpilastele uurimistöde koostamisel. Nii on ka Tartust kaugemal elavatel õpilastel võimalik tutvuda rahvaluulekogudega ning nad on seda võimalust juba kasutanud. Avaandmed annavad senisest paremad võimalused näiteks teadustöökis maakonnamuuseumides ning kodu-uurimistööks väiksemates piirkondades, aga ka uurijatele Eestist väljaspool. Rohkem digiteeritud andmeid tähendab seda, et uurijad saavad teha kaugtööd ning infopäringute hulk arhiivile väheneb.

Eesti Kirjandusmuuseumi suurtest materjalikogudest on avaandmetena kättesaadav siiski vaid osa ning kui plaanis on põhjalikum uurimistöö, tuleks tervikpildi saamiseks siiski esitada infopäring või muuseumisse kohale tulla. Digitaalsed materjalikogud on muutnud viise, kuidas inimesed kirjandusmuuseumi kogusid kasutavad: suur osa uurijatega suhtlemisest käib meilitsi. Digiteerimine toob aga kaasa ka uusi probleeme. Suured digikujul oleva materjali hulgad tekitavad näiteks õiguslikke ja eetilisi küsimusi nende materjalide avaldamise kohta. Need küsimused on lahendusteta kogu maailmas.

Digitaalne arhiiviinfosüsteem Kivike on iga aastaga populaarsemaks saanud ja täienenud. Möödunud aastal külastas Kivikest päevas keskmiselt 28 inimest. Suuremal hulgal külastusi on olnud Saksamaalt, Soomest ja Ameerika Ühendriikidest, kokku lisaks Eestile 52 riigist. Kasutajate senisest tagasisidest selgub, et nad rõõmustavad digitaalse ainese rohkuse üle, kuid ootavad ka aega, mil kõik Eesti rahvaluulekogud oleksid digitaalsel kujul kättesaadavad. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb veel palju tööd teha. Kuid veebikeskkond teeb kirjandusmuuseumi kogudega tutvumise mugavamaks ning viib arhiivikappide ja -kartoteekide sisu iga soovija elutuppa.

Kaisa Kulasalu